

Астана қаласының Білім басқармасы
«№ 39 кешкі ауысымды мектеп» КММ

**Қазақстанның тіл саясаты және оның қазақ тілінің мәртебесі мен
дамуына ықпалы
(10-11 сынып оқушылары үшін)**

Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
Әлия Еркінқызы Әбутәліп

Астана, 2024

Мазмұны

I. Кіріспе

Түсінік хат

Авторлық бағдарламаның мақсаты, міндеттері, күтілетін нәтижелері

II. Негізгі бөлім

2.1. Авторлық бағдарламаның тақырыптық жоспары

2.2. Авторлық бағдарламаның мазмұны

2.3. Авторлық бағдарламаның теориялық бөлімі

III. Қорытынды бөлім

3.1. Авторлық бағдарламаның тәжірибелік бөлімі

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

I. Кіріспе

Түсінік хат

Қазақстанның көпұлтты және көпмәдениеттілігі жағдайында тіл саясаты қоғамдық келісімді қамтамасыз етуде және мәдени әртүрлілікті сақтауда шешуші рөл атқарады. Қазақстанда әртүрлі этностардың отаны болып табылады, олардың әрқайсысы еліміздің бай мәдени мұрасына өз үлесін қосып келеді. Осындай алуан түрлі ортада қазақ тілі ұлттық бірегейлікті сақтауға және дамытуға ұмтылысты көрсететін тіл саясатының маңызды элементтерінің бірі ретінде әрекет етеді.

Бұл бағдарлама Қазақстандағы тіл саясатының жағдайы мен оны меңгерудің тиімділігі қарастырылады. Тіл саясатының тарихын зерттеу оның эволюциясын және маңызды шешімдер қабылданған контекстті жақсырақ түсінуге мүмкіндік береді. Қазақ тілінің қазіргі жай-күйі мен оның қолданылуын талдау қазақтілді қауымдастықтардың алдында тұрған қиындықтар мен жетістіктерді анықтауға көмектеседі.

Сондай-ақ қазақ тілін қолдау мен дамытуға бағытталған заңнамалық актілер мен мемлекеттік бастамаларға шолу жасалып, олардың тілдік ортаға тигізетін әсері сараланады. Қорытындылай келе, қазақ тілінің даму перспективаларын талқылау арқылы еліміздің мәдени және әлеуметтік жағдайында қазақ тілін сақтау мен дамытудың маңыздылығы ескеріледі және тіл саясатын жетілдіру бойынша ұсыныстар мен стратегияларды әзірленеді.

Бұл бағдарлама әлеуметтік-мәдени үдерістердің динамикасы есепке алынып, Қазақстандағы мәдени келісім мен қоғамдық тұрақтылықты қамтамасыз етуге ықпал ететін анағұрлым икемді және бейімделген тіл саясатын құруға бағытталған.

Бағдарламаның мақсаты – еліміздің ұлттық-мәдени бірегейлігі үшін қазақ тілінің маңыздылығы ескеріле отырып, Қазақстанның тіл саясатын жетілдірудің стратегияларын жан-жақты зерделеуге, талдауға және әзірлеуге негізделеді.

Міндеттер:

- Қазақстанның тіл саясатының эволюциясын және қазақ тіліне қатысты шешімдердің қандай жағдайда қабылданғанын түсіну үшін оның тарихына шолу жасап, жан-жақты талдау.

- Қазақ тілінің қазіргі жай-күйін, өмірдің әртүрлі салаларында қолданылуын және өзгеру динамикасын зерттеу, дамуындағы қиындықтар мен жетістіктерді анықтау.

- Қазақ тілін қолдау мен дамытуға бағытталған заңнамалар мен мемлекеттік бастамаларды талдау, олардың тиімділігі мен тілдік ортаға тигізетін әсерін бағалау.

- Қазақстанның тіл саясаты аясында қазақ тілінің даму перспективаларын талқылау және қазақ тілінің сақталуы мен дамуын ескере отырып, тіл саясатын жетілдіру бойынша ұсыныстар мен стратегияларды әзірлеу.

- Қазақстандағы әлеуметтік және мәдени процестердің динамикасын ескере отырып, неғұрлым икемді және бейімделгіш жүйені құруға бағытталған тіл саясаты саласындағы болашақ міндеттер мен мүмкіндіктерді анықтау.

Нәтиже:

«Қазақстанның тіл саясаты және оның қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына ықпалы» бағдарламасының нәтижелері тіл саясатының тарихын терең түсіну, қазақ тілінің қазіргі жағдайына баға беру, заңнама мен мемлекеттік бастамаларға талдау жасау, тіл саясатын жетілдіру бойынша ұсыныстар мен стратегияларды әзірлеу, сондай-ақ тіл саясатын жетілдіру мәселелерін қамтиды. Бұл нәтижелер қазақ тілін сақтауға және дамытуға бағытталған жаңа бағдарламалар мен бастамаларды әзірлеуге негіз және осы бағыттағы зерттеулерге бағдар болады.

2.1 Авторлық бағдарламаның тақырыптық жоспары 10-11 сыныптар

№	Тақырыптық жоспар	Сағат саны	Қолданылатын әдіс-тәсілдер
1	Кіріспе	2 с	Мәтінмәндік (контекстуализация) әдіс
	А) Тіл саясатының мәні, оның көпұлтты және көпмәдениетті қоғам үшін маңыздылығы. Ә) Қазақстанның тіл саясаты контексіндегі қазақ тілінің маңызы. (1 апта)		
2	Қазақстандағы тіл саясатының тарихы	4 с	Коммуникативтік оқыту әдісі
	А) Тәуелсіздік кезеңінен бүгінгі күнге дейінгі тіл саясатының эволюциясы. Ә) Қазақ тілінің мәртебесіне әсер ететін маңызды шешімдер мен шаралар (2-3 апта)		
3	Қазақ тілінің қазіргі жағдайы	4 с	Дөңгелек үстел
	А) Қазақ тілінің білім беруде, бұқаралық ақпарат құралдарында, мемлекеттік мекемелерде және күнделікті өмірде қолданылуы. Ә) Қазақ тілінің қолданылуы мен оны үйретудің өзгеру динамикасы. (4-5 апта)		
4	Заңнама және мемлекеттік бастамалар	4 с	Жоба дайындау
	А) Қазақ тілін қолдау мен дамытуға бағытталған заңдар мен бағдарламаларды талдау. Ә) Қолданылған шаралардың тиімділігін және олардың тілдік ортаға тигізетін әсерін бағалау (6-7 апта)		
5	Қазақ тілінің даму болашағы	4 с	Симуляция әдісі

	А) Тіл саясатын жетілдіру бойынша ұсыныстар мен стратегияларды әзірлеу. Ә) Қазақ тілін сақтау мен дамыту саласындағы алдағы міндеттер мен мүмкіндіктерді анықтау (8-9 апта)		
6	Халықаралық тәжірибе және салыстырмалы талдау	4 ч	Салыстырмалы талдау әдісі
	А) Тіл саясаты саласындағы басқа елдердің тәжірибесін зерделеу. Ә) Ұлттық тілдерді қолдау мен дамыту тәсілдеріне салыстырмалы талдау жасау. Б) Қазақстан жағдайында қолдануға болатын озық тәжірибелерді анықтау (10-12 апта)	5 с	
7	Қазақ тілін қолдау және дамыту үшін заманауи технологияларды пайдалану	5 с	Заманауи технологияларды қолдану арқылы оқыту әдісі
	А) Қазақ тілін танымал ету мен оқытудағы цифрлық технологиялардың, интернет пен әлеуметтік желілердің рөлі. Ә) Қазақ тілін үйренуге арналған бағдарламалар мен қосымшалар: олардың тиімділігін талдау және бағалау. Б) Қазақ тілін дамыту және оны автоматты түрде аудару үшін жасанды интеллект пен машиналық оқытуды пайдалану мүмкіндігі (12-14 апта)		
8	Қорытынды	2 с	Геймификация әдісі
	А) Бағдарламаның негізгі нәтижелері мен қорытындыларының қысқаша мазмұны. Ә) Тіл саясаты саласындағы алдағы іс-шараларды қорытындылау және келешегі (15 апта).		
БАРЛЫҒЫ		34 с	

2. 2 Авторлық бағдарламаның мазмұны

1. Кіріспе (2 с)

Тіл саясаты қоғамдық келісімді, мәдени әртүрлілік пен тұрақтылықты қамтамасыз ететін көпұлтты және көпмәдениетті қоғамның әлеуметтік-мәдени ландшафтының құрамдас бөлігі болып табылады. Ол тілдердің қолданылуын реттеуге бағытталған шаралар мен саясатқа, оның ішінде ресми мәртебеге, тілдік білім беру және мәдени бағдарламаларға негізделген. Қазақстан жағдайында қазақ тілі ресми мемлекеттік тілдің бірі ғана емес, сонымен бірге ұлттық бірегейліктің белгісі бола отырып, ерекше мәнге ие. Оны мемлекеттік бағдарламалар мен бастамалар арқылы қолдау мен дамыту елдегі мәдени мұраны сақтау мен мәдени тұрақтылықты қамтамасыз етуде басты рөл атқарады.

Қазақ тілі түрлі этностардың ортақ мәдени тұғынамасының қалыптасуына ықпал ете отырып, әлеуметтік интеграция мен қоғамдық әрекеттестіктің маңызды құралы қызметін де атқарады. Оның маңыздылығы білім беру мен іскерлік қарым-қатынастан мәдени іс-шаралар мен БАҚ-қа дейін кеңейіп, Қазақстандағы әртүрлі мәдени қауымдастықтар арасындағы әлеуметтік келісім мен түсіністікті нығайтуда шешуші рөл атқарады.

2. Қазақстандағы тіл саясатының тарихы

Қазақстандағы тіл саясатының тарихы елдегі әртүрлі тілдердің мәртебесі мен қолданылуының өзгеруін көрсететін кезеңдерді қамтиды. Қазақстан тарихында қазақ, орыс және т.б. сияқты тілдер әртүрлі ресми қолдау мен мәртебеге ие болған кезеңдер болды. Кеңес Одағы кезінен бастап орыс тілі мемлекеттік мекемелер мен қоғамдық өмірде басым орынға ие болды. Қазақстан 1991 жылы тәуелсіздік алғаннан кейінгі жылдарда қазақ тілінің ресми мемлекеттік тілдердің бірі ретіндегі мәртебесін нығайтуға бағытталған тіл саясатында бірқатар реформалар жүргізді. Бұл реформалар білім беру саласында қазақ тілін кеңінен тарату, бұқаралық ақпарат құралдарында және мемлекеттік мекемелерде тіл квотасын енгізу, қазақ тіліндегі мәдени-ағартушылық бастамаларды қолдау бағдарламаларын қамтыды. Қазақстанның тіл саясатының тарихы тілдік келісім мен қоғамдық тұрақтылықты сақтай отырып, елдің мәдени және тілдік әртүрлілігін нығайтуға теңгерімді көзқарасқа ұмтылуды көрсетеді. Аталған шаралар ұлттық мәдениет пен бірегейліктің маңызды элементі ретіндегі қазақ тілінің рөлін күшейтуге, сондай-ақ қазіргі Қазақстан қоғамында оның нормативтілігі мен дамуын қамтамасыз етуге бағытталған.

3. Қазақ тілінің қазіргі жағдайы

Қазақ тілінің білім беруде, бұқаралық ақпарат құралдарында, мемлекеттік мекемелерде және күнделікті өмірде қолданылуы Қазақстанның тіл саясатының құрамдас бөлігі болып табылады. Білім беруде қазақ тілі мектеп пен жоғары оқу орындарында қазақ мәдениеті мен болмысының сақталуына

және өскелең ұрпақ арасында дамуына ықпал ететін негізгі оқыту тілдерінің бірі болып табылады. Бұқаралық ақпарат құралдары, соның ішінде телевидение, радио, газеттер мен интернет-ресурстар да қазақ тілін контент пен бағдарламалар жасау үшін белсенді пайдаланады, бұл оның кеңінен таралуын және азаматтарға қолжетімділігін қамтамасыз етеді. Мемлекеттік мекемелерде қазақ тілі ресми құжаттамада, қарым-қатынаста және мемлекеттік қызметтерді көрсетуде қолданылады, бұл оның ресми мемлекеттік тіл мәртебесін белгілейді. Сонымен қатар, қазақ тілі азаматтардың күнделікті өміріне етене араласып, отбасында, жұмыста, қоғамдық шараларда, мәдени шараларда, адамдар арасындағы қарым-қатынаста қолданылады. Қазақ тілінің қолданысы мен оны оқытудағы өзгерістер динамикасы оның қоғамдағы мәртебесін нығайту тенденциясын көрсетеді. Соңғы онжылдықтарда қазақ тілі оқытылатын мектептер мен жоғары оқу орындарының саны артып, оның бұқаралық ақпарат құралдарында және мемлекеттік мекемелерде қолданылуының артуы байқалады. Дегенмен, қазақ тілін оқыту мен таратуды жақсарту бойынша одан әрі күш салуды талап ететін білікті мұғалімдердің және қазақ тілінде оқу материалдарының жетіспеушілігі сияқты кейбір мәселелер әлі де бар.

4. Заңнама және мемлекеттік бастамалар

Қазақ тілін қолдау мен дамытуға бағытталған заңдар мен бағдарламалар жан-жақты талданып, Қазақстанда қазақ тілінің қолданылу мәртебесін нығайту мақсатында нәтижелі бастамалар қабылданып жатыр. Негізгі заңдарға қазақ тілін ресми тілдердің бірі ретінде бекітетін және мемлекеттік органдарды қазақ тіліндегі қызметтерге қолжетімділікті қамтамасыз етуге міндеттейтін заңнамалар жатады. Қолдау бағдарламалары тіл білімін жетілдіру бастамаларын, қазақ тілінде мәдени іс-шаралар мен медиа жобаларды әзірлеуді, лингвистикалық зерттеулер мен қазақ тіліндегі басылымдарды қаржылық қолдауды қамтиды. Мұндай шаралардың тиімділігін және олардың тілдік ортаға әсерін бағалау қол жеткізілген нәтижелерді де, проблемалық аймақтарды да анықтауға мүмкіндік береді. Мониторинг және талдау қазақ тілінде сөйлейтіндер санының артуы және оның қоғамдық өмірдің әртүрлі салаларында қолданыс аясының кеңеюі сияқты жетістіктерді, сондай-ақ тілдік білім сапасының жеткіліксіздігі мен шектеулілігі сияқты проблемаларды анықтауға мүмкіндік береді. Мұндай бағалау қазақ тілін қолдаудың тиімді стратегияларын жасауға, БАҚ-тағы қазақша контентке қол жеткізуге және жалпы тілдік ортаны жақсартуға мүмкіндік береді.

5. Қазақ тілінің даму болашағы

Қазақстанда тіл саясатын жетілдіру және қазақ тілінің мәртебесін нығайту үшін стратегиялар кешенін енгізу қажет. Білікті мұғалімдерді заманауи әдістемелер мен ресурстармен қамтамасыз ету арқылы тілдік білім беру сапасын арттыру маңызды. БАҚ-та қазақша контентке қолжетімділікті арттыру

да басты мәселе, сондықтан қазақтілді контентті өндіру және тарату үшін мамандарды ынталандыру шараларын жасау қажет. Қазақ тілінің бизнесте қолданылуын қолдау оның белсенді пайдаланылуына ықпал етеді, бұл оқыту бағдарламаларын және жұмыс жағдайында тілді қолдануға жағдай жасауды жетілдіреді. Сонымен қатар, қазақ тілінің ұлттық бірегейлігін қалыптастырудағы рөлін сақтау үшін оны мәдени-танымдық іс-шаралар арқылы ілгері дамыту маңызды болып табылады. Болашақ міндеттерді айқындауда – тілдік білім берудің инфрақұрылымын дамытуды, тілдік әртүрлілікті ілгерілетуді, қоғаммен кері байланыс тетіктерін құруды және қазақ тілін халықаралық аренада ілгерілетуді қамтиды. Бұл шаралар Қазақстанның мәдени-әлеуметтік құрылымның негізгі элементі ретінде қазақ тілін нығайтуға және оның болашақта тұрақты дамуын қамтамасыз етуге бағытталған.

6. Халықаралық тәжірибе және салыстырмалы талдау

Тіл саясаты саласындағы басқа елдердің тәжірибесін зерделеу – ұлттық тілдерді қолдау мен дамытудың тиімді стратегияларын анықтаудың маңызды қадамы. Ұлттық тілдерді қолдау және дамыту жолдарын салыстырмалы талдау жүргізу Қазақстан жағдайында қолдануға болатын озық тәжірибелерді анықтауға мүмкіндік береді. Негізгі аспектілердің бірі - Канада, Швейцария немесе Бельгия сияқты көп мәдениетті ортасы бар елдерде қолданылатын көптілділік үлгілерін зерттеу. Бұл елдер көптеген тілдердің жойылмауын қамтамасыз ететін, олардың өмірдің әртүрлі салаларында қолданылуын қолдайтын және барлық деңгейдегі тілдік білімге қолжетімділікті қамтамасыз ететін саясатты сәтті жүзеге асырды. Сонымен қатар, қостілділікке белсенді қолдау көрсетілетін және екі ресми тілді үйрену мен пайдалану мүмкіндіктері кеңейген Финляндияның тіл саясаты саласындағы тәжірибесіне назар аударған жөн. Мұндай тәсілдерді пайдалану Қазақстанға елдің көпұлтты және көпмәдениетті ортасын ескеретін және тілдік әртүрлілік пен әлеуметтік-мәдени келісімді нығайтуға көмектесетін икемді және бейімделген тіл саясатын дамытуға көмектесуі мүмкін.

7. Қазақ тілін қолдау және дамыту үшін заманауи технологияларды пайдалану

Қазақ тілін кеңінен насихаттау мен оқытуда цифрлық технологиялардың, интернет пен әлеуметтік желілердің рөлі орасан зор. Ақпараттық технологияның дамуы мен интернеттің қолжетімді болуымен халықтың қазақ тілін онлайн оқуға, тілді үйрену үшін арнайы білім беру ресурстарын, қосымшалар мен веб-сайттарды пайдалану мүмкіндігі туды. Әлеуметтік желілер де қазақ тілін насихаттауда маңызды рөл атқарады, пайдаланушыларға тілде ақпарат алмасуға, тілдік қауымдастықтарға қатысуға және ана тілінде сөйлейтіндермен байланысты нығайтуға мүмкіндік береді. Қазақ тілін үйренуге арналған бағдарламалар мен қосымшалардың тиімділігін бағалау материалдардың сапасын, оқыту әдістерін, қолданушылардың тәжірибесі мен

оқу нәтижелерін талдауды қамтиды. Бұл осындай бағдарламалардың күшті және әлсіз тұстарын анықтауға және олардың қазақ тілін кеңінен насихаттауға және оқытуға қосқан үлесін анықтауға мүмкіндік береді. Қазақ тілін дамыту және оны автоматты түрде аудару үшін жасанды интеллект пен машиналық оқытуды пайдалану мүмкіндігі жаңа перспективалар ашады. Машиналық оқыту алгоритмдерін инновациялық білім беру қосымшаларын жасау, мәтіндерді қазақ тіліне автоматты түрде аудару және тілдік үлгілерді әзірлеу үшін пайдалануға болады, бұл қазақ тілін әркім үшін оқытудың қолжетімділігі мен тиімділігін арттыруға көмектеседі.

8. Қорытынды

Бағдарламаның негізгі нәтижелері мен тұжырымдары Қазақстанның көпұлтты жағдайында қазақ тілін сақтау және дамыту үшін тіл саясатының маңыздылығын көрсетеді. Тіл саясатының тарихын зерделеу, қазақ тілінің бүгінгі жай-күйін талдап, атқарылып жатқан шаралардың тиімділігін бағалау қазіргі саясаттың күшті және әлсіз тұстарын анықтауға мүмкіндік береді. Бағдарламаның қорытындылары тілдік білім беру сапасын арттыру, қазақша контентке қолжетімділікті кеңейту, мәдени-ағартушылық бастамаларды қолдау, заманауи технологияларды қолдану қажеттілігін көрсетеді. Тіл саясаты саласындағы алдағы іс-шаралардың түйіні мен келешегі жаңа бағдарламалар мен қосымшаларды әзірлеу, жасанды интеллект пен машиналық оқытуды қолдануды кеңейту, қазақ тілінің мәртебесін нығайту және одан әрі дамуына ықпал ету мақсатында мәдени іс-шараларды өткізуді қамтиды.

2.3 Авторлық бағдарламаның теориялық бөлімі

«Қазақстанның тіл саясаты және оның қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына ықпал» атты авторлық бағдарлама тіл саясатының негізгі ұғымдарына, оның анықтамасына, мақсаты мен құралдарына шолу жасаудан басталады. Көпұлтты қоғамдағы тіл саясатының рөлі, көптілді мемлекеттің ерекшеліктері мен тілдік әртүрлілік ұстанымдары қарастырылады. Келесі кезекте қазақ тілінің бүгінгі жай-күйі, оның қоғамдық өмірдің әртүрлі салаларындағы қолданыс аясы мен өзгеру динамикасына талдау жасалады. Теориялық бөлімнің бір бөлігі ретінде Қазақстан контекстінде қолданылуы мүмкін тіл дамуының теориялары мен үлгілері де қарастырылады. Қазақ тілінің қазіргі жағдайын қалыптастырған негізгі заңдылықтарды, оқиғалар мен тенденцияларды талдай отырып, Қазақстандағы тіл саясатының тарихына, оның ішінде кеңестік және посткеңестік кезеңдерге ерекше назар аударылады. Бұл теориялық негіз Қазақстанның тіл саясатының негізгі қағидалары мен аспектілерін және оның қазақ тілінің жағдайы мен дамуына әсерін түсінуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар жаһандану, көші-қон процестері, сондай-ақ экономикалық және саяси салалардағы өзгерістердің қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына әсері қарастырылады. Қоғамның өзгермелі жағдайлары мен қажеттіліктері ескеріле отырып, тіл саясатының жаңа стратегиялары мен тәсілдерін әзірлеу қажеттігі жайлы сөз болады. Бағдарламаның қорытынды бөлімінде қазіргі қиындықтардың жалпы көрінісі мен елдегі тіл саясатын одан әрі жетілдіру бойынша ұсыныстар жөнінде айтылады.

«Қазақстанның тіл саясаты және оның қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына ықпал» атты өзекті тақырып оқушыларға тілдің ұлттық бірегейлікті қалыптастырудағы, әлеуметтік-мәдени тұрақтылық пен қоғамдағы қазақ тілінің дамуындағы рөлін түсінуге көмектеседі. Бұл тақырыпты оқу оқушыларға көпұлтты қоғамдағы тіл саясатының маңыздылығын түсінуге, сонымен қатар оның қазақ тілінің қолданылуына, сақталуына және дамуына әсер ету тетіктерін түсінуге мүмкіндік береді. Олар мемлекет тарапынан қазақ тілін қолдауға бағытталған түрлі стратегиялар мен шаралар туралы біліп, олардың тиімділігі мен тілдік ортаға тигізетін әсерін бағалай алады. Бұл білім оларға Қазақстанның көптілді және көпмәдениетті қоғамы жағдайында қазақ тілін дамытудың заманауи сын-қатерлері мен перспективаларын жақсы түсінуге көмектеседі.

«Қазақстанның тіл саясаты және оның қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына ықпал» тақырыбын оқып-үйрену студенттердің сапасы мен біліктілігін бірнеше аспектіде дамытуға ықпал етеді. Біріншіден, аналитикалық дағдыларды дамытуға көмектеседі, өйткені ол лингвистикалық саламен байланысты күрделі әлеуметтік-мәдени және саяси процестерді талдауды талап етеді. Екіншіден, бұл тақырыпты зерделеу студенттердің тіл саясатының әртүрлі аспектілері мен олардың қоғамға әсерін бағалауға мүмкіндік бере отырып, сыни тұрғыдан ойлауды дамытуға ықпал етеді. Бұл сонымен қатар

коммуникациялық дағдыларды дамытуға көмектеседі, өйткені студенттер тілдік әртүрліліктің маңыздылығы және оны қолдау әрекеттері туралы талқылай алады. Қорытындылай келе, бұл тақырыпты зерделеу мәдениетаралық өзара әрекеттесу және әртүрлі тілдер мен мәдениеттерге құрмет туралы түсінікті дамытуға көмектеседі, бұл толерантты және үйлесімді қоғамды қалыптастыру үшін маңызды.

2. Қолданылатын әдістер

«Қазақстанның тіл саясаты және оның қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына ықпалы» тақырыбын зерттеуге арналған авторлық бағдарламада материалды тереңірек меңгеру мен оқушылардың іскерлік дағдыларын дамыту мақсатында оқытудың әртүрлі әдістері қолданылған. Бұл әдістер оқушыларға ресми құжаттарды талдау және сарапшылармен сұхбат жүргізу арқылы тіл саясатының аспектілерін өз бетінше зерттеуге мүмкіндік беретін сұрауға негізделген әдісті қамтиды. Пікірталас әдісі негізінде әртүрлі көзқарастар талқыланады, жобалық жұмыс оқушыларға тілдік мәселелерді шешу бойынша өз ұсыныстарын әзірлеуге мүмкіндік береді. Мультимедиялық презентацияларды және деректерді визуализациялау арқылы оқушылар материалдарды қолжетімді және қызықты ете алады, ал рөлдік ойындар мен модельдеу оларға әртүрлі қатысушылардың рөлін сомдауға мүмкіндік береді. Жазбаша жұмыстар мен эссе білім алушыларға білімдерін тереңдетуге және оқытылатын материал негізінде өзіндік пікірлерін білдіруге мүмкіндік береді. Бұл әдістердің әрқайсысы оқушылардың аналитикалық, сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін дамытуға ықпал етіп, олардың Қазақстанның тіл саясатын зерттеуге белсенді қатысуына ықпал етеді.

3. Оқу-тәрбие процесінде сауаттылық пен өзара әрекеттесуді дамыту

«Қазақстанның тіл саясаты және оның қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына ықпалы» атты авторлық бағдарлама аясында тақырыптың өзін зерттеуге ғана емес, сонымен қатар білім беру процесінде оқушылардың тілдік сауаттылығын дамытуға, олардың өзара әрекеттесуіне де басты назар аударылады. Осы мақсаттарға жету үшін бағдарламада әртүрлі әдістер мен тәсілдерді қолдану қарастырылған. Мысалы, топтық талқылауларға баса назар аударылған, сол арқылы оқушылардың өз пікірлерін дамытуға жігерлендіру жұмыстары жүргізілген, бұл өз кезегінде коммуникация мен сенімділік дағдыларын дамытуға көмектеседі. Жазбаша сауаттылық пен аналитикалық ойлауды дамытуға ынталандыратын эссе жазуға немесе жобаларды жасауға бағытталған тапсырмалар да ұсынылған. Топтық жобалар мен ынтымақтастықты пайдалану оқушылардың өзара әрекеттесуі мен ынтымақтастық дағдыларын дамытады. Әрбір оқушы өзін оқу үдерісінің маңызды қатысушысы ретінде сезінетін, олардың белсенді қатысуы мен оқуын ынталандыратын қолайлы жағдай жасау маңызды, бұл бағдарламаны толығымен игеруге септігін тигізеді.

III. Қорытынды бөлім

3.1. Авторлық бағдарламаның практикалық бөлімі

«Қазақстанның тіл саясаты және оның қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына ықпалы» тақырыбы бойынша әр түрлі әдіс-тәсілдер арқылы дайындалған тапсырмалар

Тәжірибелік тапсырма 1. Қазақстанның мемлекеттік тіл саясатын зерттеу және оның қазақ тіліне қатысты жүзеге асырылуы.

Тапсырма қадамдары:

- 1. Ақпарат жинау.** Оқушылар тіл саясатына қатысты Қазақстанның ресми құжаттарын, заңдарын және конституциясын оқуы керек. Оның ішінде Қазақстан Конституциясы, Тіл туралы заң, басқа да нормативтік актілер бар.
- 2. Қазақ тілінің мәртебесін талдау.** Оқушылар Қазақстан заңнамасына сәйкес қазақ тілінің мәртебесін анықтап, оның мемлекеттік және ұлттық тіл ретінде ресми танылуын анықтауы керек.
- 3. Тіл саясатын жүзеге асыру жөніндегі іс-шараларды бағалау.** Оқушылар Қазақстан үкіметінің қазақ тілін қорғауға, дамытуға және насихаттауға бағытталған тіл саясатын жүзеге асыру бойынша қабылдап жатқан шараларын зерделеулері қажет.
- 4. Қазақ тілін қолданудың нақты тәжірибесін талдау.** Оқушылар қазақ тілінің қоғамдық өмірдің әртүрлі салаларында, мәселен, білім беру, мемлекеттік мекемелер, БАҚ және т.б. іс жүзінде қолданылуын талдауы қажет.
- 5. Баяндама жазу.** Жиналған мәліметтер негізінде білім алушылар Қазақстанның қазақ тіліне қатысты тіл саясатының жай-күйі мен жүзеге асырылуы туралы есеп жазуы керек. Баяндамада заңнаманың негізгі ережелері, саясатты іске асыру шаралары, сондай-ақ қоғамдағы қазақ тілінің қазіргі жағдайына талдау жасалуы тиіс.
- 6. Қорытындыларды көрсету.** Оқушылар өз есептері негізінде қорытындылары мен ұсыныстары бойынша презентация дайындап, оны сыныпқа немесе басқа аудиторияға ұсына алады. Бұл тапсырма оларға Қазақстанның тіл саясатының негізгі аспектілерін және оның қазақ тілінің мәртебесі мен дамуына әсерін жақсы түсінуге көмектеседі.

Бағалау критерийлері:

1. Зерттеудің тереңдігі;
2. Қазақ тілінің мәртебесін талдау;
3. Тіл саясатының жүзеге асырылуын бағалау;
4. Тілді қолданудың нақты тәжірибесін талдау;
5. Баяндама және ұсыну сапасы;
6. Шығармашылық және өзіндік ерекшелігі.

Тәжірибелік тапсырма 2. Қазақстандағы және басқа да көпұлтты елдердегі тіл саясатын салыстырмалы талдау.

Тапсырма қадамдары:

- 1. Салыстыру елдерін тандау.** Оқушылар салыстырмалы талдау жасау үшін бірнеше басқа көпұлтты елдерді таңдайды. Бұл, мысалы, Ресей, Канада, Швейцария, Испания және т.б.
- 2. Таңдалған елдердегі тіл саясатын зерттеу.** Білім алушылар әрбір таңдалған елдегі тіл саясатына қатысты заңдарды, ережелерді және тарихи фактілерді зерттейді. Оларға ресми тілдердің мәртебесін, аз ұлттардың тілдеріне құқықтық кепілдіктерді, тілдік білім беру саясатын және т.б. жатқызуға болады.
- 3. Салыстырмалы талдау.** Оқушылар таңдалған елдердің әрқайсысының тіл саясатының негізгі аспектілерін Қазақстандағы саясатпен салыстырады. Олар көптілділікке, тілдік құқықтарды қорғауға, тілдерді сақтау мен дамыту шараларын қабылдауға, сондай-ақ тіл саясатының әлеуметтік-мәдени үдерістерге және ұлтаралық қатынастарға ықпалына қатысты көзқарастардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтайды.
- 4. Бағалау.** Оқушылар әр елде тіл саясатының қай аспектілері тиімді екенін бағалайды және олардың алдында тұрған проблемалар мен қиындықтарды анықтайды. Олар Қазақстандағы тіл саясатын жетілдіру үшін басқа елдердің тәжірибесінен не алуға болатыны туралы қорытынды жасайды.
- 5. Баяндама мен презентацияны дайындау.** Білім алушылар өз зерттеулері туралы есеп жазып, әртүрлі көпұлтты елдердегі тіл саясатының салыстырмалы талдауының нәтижелерін ұсынатын презентация дайындайды.

Бұл тапсырма студенттерге көпұлтты қоғамдардағы тіл саясатына қатысты әртүрлі тәсілдерді жақсырақ түсінуге және Қазақстанның нақты жағдайында қандай әдістер тиімдірек болуы мүмкін екендігі туралы өзіндік пікірлерін қалыптастыруға көмектеседі.

Бағалау критерийлері:

1. Талдау тереңдігі;
2. Салыстырмалы талдау;
3. Саясаттың тиімділігін бағалау;
4. Сыни тұрғыдан ойлау;
5. Баяндама және ұсыну сапасы;
6. Дереккөздерді пайдалану.

3. Қазақстанның тіл саясатын талдау үшін SWAT әдісін қолдану.

Мектептегі тіл саясатын, халықаралық қатынастарды және тілдік ортаны талдау контекстіндегі SWAT тапсырмасының мақсаты – оқушының аналитикалық қабілеттерін, сыни тұрғыдан ойлау және алған білімін практикада қолдана білу қабілетін дамыту. Ақпаратты жүйелеу, күшті және әлсіз жақтарды, мүмкіндіктер мен қауіптерді көрсету арқылы оқушылар күрделі құбылыстарды тереңірек түсінуге және негізделген қорытынды жасауға үйренеді, бұл олардың сауатты және нәтижелі білім алуына ықпал етеді.

SWAT әдісінің сипаттамасы. Оқушыларға SWAT әдісінің не екенін және ол стратегиялар мен жағдайларды талдау үшін қалай қолданылатынын түсіндіріңіз. SWAT қарастырылатын стратегияға немесе жағдайға байланысты күшті, әлсіз жақтарды, мүмкіндіктер мен қауіптерді анықтауға көмектесетінін түсіндіріңіз.

Тапсырма қадамдары:

1. Қазақстанның тіл саясатын талдау.

А) Күшті жақтары: Тіл саясатының жағымды жақтарын зерттеңіз, мысалы, қазақ және орыс тілдерін ресми түрде мойындау, көптілді білім беру.

Ә) Әлсіз жақтары: Қазақ тілінің кейбір салаларда жеткіліксіз қолданылуы және тілдік сауаттылықтың кемшілік тұстарын анықтау.

Б) Мүмкіндіктер: Тілдік білімді дамыту және экономикалық салада қазақ тілінің қолданылуын ілгерілету сияқты саясатты жетілдіру мүмкіндіктерін қарастыру.

В) Қауіптер: Жаһандану және қазақ тілінде сөйлейтіндер санының азаюы сияқты қауіптерді анықтау.

2. Қазақстанның халықаралық қатынастарын талдау.

А) Күшті жақтары. Халықаралық ұйымдарға қатысу және бітімгершілік сияқты сыртқы саясаттың оң аспектілерін зерттеңіз.

Ә) Әлсіз жақтары. Тұрақсыз аймақтарға тәуелділік және халықаралық жобаларға қатысу үшін шектеулі ресурстар сияқты әлсіз жақтарды анықтау.

Б) Мүмкіндіктер. Сауда байланыстарын кеңейту және халықаралық бастамаларға қатысу сияқты қарым-қатынасты одан әрі дамыту мүмкіндіктерін қарастыру.

В) Қауіптер. Геосаяси қақтығыстар мен экономикалық санкциялар сияқты қауіптерді анықтаңыз.

3. Мектептегі тілдік ортаны талдау.

А) Күшті жақтары. Білікті мұғалімдер мен көптілді оқыту сияқты тілдік ортаның жағымды жақтарын зерттеңіз.

Ә) Әлсіз жақтары. Тіл дағдыларына мән бермеу және тілдік бағдарламаларды қаржыландырудың жетіспеушілігі сияқты әлсіз жақтарды анықтау.

Б) Мүмкіндіктер. Оқытудың жаңа әдістерін енгізу және мәдени бағдарламалар арқылы оқушылардың тілдік көкжиегін кеңейту сияқты мүмкіндіктерді қарастыру.

В) Қауіптер: Белгілі бір тілдерді үйрену мүмкіндіктерінің шектеулілігі және тілдік білімнің маңыздылығын түсінбеу сияқты қауіптерді анықтаңыз.

Бұл тапсырмалар оқушыларға тіл саясатының, халықаралық қатынастардың және мектептегі тілдік ортаның әртүрлі аспектілерін түсінуге көмектеседі.

Бағалау критерийлері:

1. Талдау тереңдігі;
2. Аргументация сапасы;
3. Сыни тұрғыдан ойлау;
4. Өзектілік;
5. Презентация сапасы;
6. Дереккөздерді пайдалану;
7. Ойлаудың өзіндік ерекшелігі.

Тапсырма 4. «Қазақ тілінің қазіргі жағдайы» тақырыбындағы дөңгелек үстел.

Тапсырманың мақсаты. Қазіргі қоғамдағы қазақ тілінің бүгінгі жағдайы мен міндеттерді талқылау, сонымен қатар оны сақтау мен дамыту бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Тапсырма қадамдары:

Дайындық. Қатысушыларды бірнеше топқа бөліп, әрқайсысына қазақ тілінің қоғамдағы қолданылуы, тілдік білім берудің жай-күйі, мемлекеттік органдардағы тілдің мәртебесі сынды қазақ тілінің қазіргі жағдайының түрлі аспектілері туралы шағын презентация дайындау.

Дөңгелек үстел өткізу. Қатысушылар дайындалған тақырыптарды талқылау үшін жиналады. Әр топ өз нәтижелерін ұсынып, қазақ тілінің қазіргі жағдайына өз көзқарасын білдіреді.

Талқылау және диалог. Презентациялардан кейін әр топ басқа қатысушыларға сұрақтар қойып, өз пікірлерін білдіріп, қазақ тілінің проблемалары мен даму перспективалары туралы өз пікірлерімен бөлісуге мүмкіндік алады.

Ұсыныстарды қалыптастыру. Қатысушылар қазақ тіліндегі жағдайды жақсарту бойынша ықтимал ұсыныстар мен шараларды бірлесіп талқылайды. Бұл тіл білімін күшейту, көптілділікті қолдау, заңнаманы жетілдіру және т.б. ұсыныстар болуы мүмкін.

Есеп беру. Бір немесе бірнеше қатысушыларға өздері жасаған негізгі қорытындылар мен ұсыныстарды қамтитын дөңгелек үстелдің баяндамасын жазуды тапсыру. Бұл тапсырма қатысушыларға қазақ тіліне қатысты өзекті мәселелерді жақсы түсінуге және оларды шешудің ықтимал жолдарын бірлесіп талқылауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, ол қарым-қатынас, талдау және ынтымақтастық дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Бағалау критерийлері:

1. Презентацияларды дайындау сапасы;
2. Талдау тереңдігі;
3. Пікірталасқа белсенді қатысу;
4. Ұсыныстарды құрастыру сапасы;
5. Ынтымақтастық және топтық жұмыс;
6. Баяндама сапасы;
7. Кәсіпқойлық және тіл дағдылары.

Тапсырма 5. «Қазақстандағы тіл саясаты саласындағы заңнама және мемлекеттік бастамалар» тақырыбындағы жоба дайындау.

Жобаның мақсаты. Қазақ тілін қолдау мен дамытуға бағытталған қолданыстағы заңнамалар мен мемлекеттік бастамаларды зерттеу, сондай-ақ елдегі тілдік ортаны жақсарту бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу.

Жоба қадамдары:

Қолданыстағы заңнамалар мен бастамаларды талдау. Қазақстандағы тіл саясатын реттейтін заңдарды, нормативтік-құқықтық актілерді және басқа да нормативтік құқықтық актілерді зерделеу, сондай-ақ осы саладағы мемлекеттік бағдарламалар мен жобаларды талдау.

Ағымдағы шаралардың тиімділігін бағалау. Іске асырылған заңдар мен бастамалардың қазақ тілінің жағдайына нәтижелері мен әсерін бағалау, қазіргі көзқарастың күшті және әлсіз жақтарын анықтау.

Қажеттіліктер мен проблемаларды анықтау. Қолданыстағы тілдік ортаға талдау жүргізу, проблемалар мен кемшіліктерді анықтау, сонымен қатар тіл саясаты саласындағы түрлі әлеуметтік топтардың қажеттіліктерін анықтау.

Іс-шаралар жоспарын әзірлеу. Қазақ тілінің жағдайын жақсартуға бағытталған нақты іс-шаралар мен бастамаларды талдау, әзірлеу, оның ішінде заңнамаға өзгерістер енгізу.

Іс-шараларды жүзеге асыруды жобалау. Ұсынылған іс-шараларды жүзеге асырудың нақты қадамдары мен кезеңдерін анықтау, сондай-ақ оларды жүзеге асыру үшін қажетті жауапты тұлғалар мен ресурстарды анықтау.

Тәуекелдерді бағалау және нәтижелердің мониторингі. Ұсынылған іс-шараларды жүзеге асырудағы ықтимал тәуекелдер мен кедергілерді бағалау, сондай-ақ оларды іске асыру нәтижелерін бақылау және бағалау жүйесін әзірлеу.

Жобаның презентациясын дайындау. Талдаудың негізгі қорытындыларын, қазақ тілінің жағдайын жақсарту бойынша ұсыныстарды және оларды жүзеге асыру бойынша іс-шаралар жоспарын қамтитын презентация дайындау. Бұл жобалық тапсырма оқушыларға Қазақстанның қолданыстағы тіл саясатымен танысуға, оның тиімділігін талдауға және оны жақсарту бойынша нақты шараларды ұсынуға мүмкіндік береді. Сондай-ақ жобаларды талдау, жоспарлау және ұсыну дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Бағалау критерийлері:

1. Талдау тереңдігі;
2. Контекстті түсіну;
3. Жоба тиімділігін бағалау;
4. Практикалық ұсыныстар;
5. Шығармашылық және бірегейлік

Тапсырма 6. «Қазақ тілінің даму болашағы» тақырыбына ғаламдық симуляция тапсырмасы

Тапсырма қадамдары:

1. Тілдің қоғамдағы рөлі. Қатысушыларды білім, БАҚ, бизнес, мәдениет және мемлекеттік институттар сияқты әртүрлі әлеуметтік салаларды білдіретін топтарға бөліңіз. Әр топ өз саласының болашақ дамуындағы қазақ тілінің рөлі туралы өз ойларын ортаға салып, оны қолдау мен дамытудың ықтимал стратегияларын талқылауы керек.

2. Көптілділік және мәдениетаралық өзара әрекеттестік. Қатысушылар қазіргі қоғамдағы әртүрлі тілдік және мәдени топтардың өкілдері рөлдерін атқарады. Мақсаты – қазақ тілі маңызды рөл атқаратын көптілді қоғамның моделін әзірлеу және әртүрлі мәдени топтардың өзара түсіністігі мен ынтымақтастығын ілгерілету тетіктерін талқылау.

3. Технологиялар және тілдерді дамыту. Қатысушылар қазақ тілінің дамуы мен сақталуына машиналық аударма, әлеуметтік медиа және интернет сияқты заманауи технологиялардың әсерін зерттейді. Мәселе осы технологиялардың мүмкіндіктері мен қиындықтарын талдау және оларды қазақ тілін қолдау үшін пайдалану стратегияларын әзірлеу болып табылады.

4. Білім және тіл саясаты. Қатысушылар білім беру саласындағы тіл саясатын әзірлейтін және жүзеге асыратын мемлекеттік және білім беру ұйымдарының мүшелері рөлдерін атқарады. Мақсат – тілдік білім берудің қазіргі жағдайын талдау және еліміздің барлық азаматтарының қазақ тілінде сапалы білім алуға қолжетімділігін қамтамасыз ету стратегияларын әзірлеу.

5. Қазақ тілін дамытудың жаһандық стратегиясы. Қатысушылар түрлі елдер мен халықаралық ұйымдардың өкілдері болып, қазақ тілін қолдау мен дамытудың жаһандық стратегиясын әзірлейді. Тіл саясаты саласындағы әлемдік тәжірибені сараптап, қазақ тілінің ел ішінде де, шетелде де ұстанымын нығайту шараларын әзірлеу міндеті тұр. Бұл тапсырма қатысушыларға қазақ тілін дамытудың проблемалары мен перспективаларын жақсы түсінуге, сондай-ақ болашақта оны қолдау мен дамытудың нақты стратегияларын әзірлеуге көмектеседі.

Бағалау критерийлері:

1. Талдау тереңдігі;
2. Шығармашылық және бірегейлік;
3. Нақтылық және орындаушылық;
4. Ынтымақтастық және қарым-қатынас;
5. Презентацияның тиімді орындалуы;
6. Қатысу деңгейі;
7. Аналитикалық дағдылар;
8. Объективтілік және әділдік

Тапсырма 7. «Халықаралық тәжірибе және тіл саясатының салыстырмалы талдауы» тақырыбы бойынша кейс-тапсырма:

Контекст. Сіз өзіңіздің еліңіздегі тілдік ортаны жақсарту бойынша озық тәжірибелер мен ұсыныстарды анықтау мақсатында бірнеше елдің тіл саясатына салыстырмалы талдау жүргізу үшін халықаралық ұйым жалдаған тіл саясаты бойынша кеңесшісіз.

Тапсырма. Сіздің тапсырмаңыз үш түрлі елдің: Финляндияның, Канаданың және Швейцарияның тіл саясатына салыстырмалы талдау жасау. Сіздің мақсатыңыз – осы елдердің әрқайсысының тіл саясатының ұқсастықтарын, айырмашылықтарын және негізгі ерекшеліктерін анықтау және сіздің еліңіз үшін халықаралық тәжірибеден алуға болатын сабақтарды анықтау.

Қадамдар:

1. Зерттеу және ақпарат жинау. Үш елдің әрқайсысының тіл саясатын зерттеуден бастаңыз. Заңнама, ресми тілдер, тіл білімі, тілді сақтау және насихаттау шаралары, тілдік мәртебесі туралы ақпарат жинау.

2. Жиналған ақпаратты талдау. Жиналған ақпаратқа талдау жасау, әр елдің тіл саясатындағы негізгі ұқсастықтар мен айырмашылықтарды көрсету. Табысты тәжірибелер мен қиындықтарды анықтаңыз.

4. Қорытындыларды тұжырымдау. Талдау негізінде өз қорытындыларыңызды тұжырымдаңыз. Сіздің еліңіз үшін халықаралық тәжірибеден қандай сабақтар мен ұсыныстар алуға болатынын сипаттаңыз.

5. Презентацияны дайындау. Салыстыру талдауының нәтижелерін көрсететін презентация дайындаңыз. Зерттеуден алынған мысалдар мен деректерді пайдалана отырып, қорытындыларыңыз бен ұсыныстарыңызды негіздеңіз.

6. Талқылау және кері байланыс. Топтың баяндамасынан кейін семинардың басқа қатысушыларымен пікірталас жүргізіңіз. Тақырып бойынша кері байланыс пен қосымша перспективаларды қабылдаңыз.

Бағалау критерийлері.

1. Әр елдің тіл саясаты туралы жинақталған мәліметтерді талдау тереңдігі.
2. Салыстырмалы талдау негізінде жасалған қорытындылардың негізділігі мен логикасы.

3. Презентация сапасы және талдау нәтижелерін тиімді ұсыну мүмкіндігі.

4. Презентациядан кейін талқылауға және диалогқа белсенді қатысу.

Бұл кейс тапсырмасы қатысушыларға әртүрлі елдердің тіл саясатын терең зерттеуге, салыстырмалы талдау жүргізуге және өз елінде қолдану үшін сабақ алуға мүмкіндік береді.

Тапсырма 8. Мәтінмен жұмыс.

Оқылым тапсырмасы.

Қазақ тілін қолдау және дамыту үшін заманауи технологияларды пайдалану

Бүгінгі таңда қазақ тілін мәдени мұра және қарым-қатынас құралы ретінде сақтау, дамыту және насихаттауда заманауи технологиялар басты рөл атқарады. Жаһандану және цифрлық трансформация жағдайында тілдік әртүрлілікті сақтау және тілдік бірегейлікті нығайту үшін инновациялық тәсілдерді қолдану қажеттілікке айналады.

Қазақ тілін қолдау үшін заманауи технологияларды қолданудың тиімді жолдарының бірі – тіл үйренуге арналған мобильді қосымшаларды жасау. Бұл қосымшалар оқу материалдарының кең ауқымын, интерактивті жаттығулар мен ана тілінде сөйлесу мүмкіндіктерін ұсынады, бұл жастар мен ересектер арасында қазақ тілін үйренуге деген қызығушылықты арттырады.

Сонымен қатар, қазақ тілін оқытуға арналған онлайн платформалар да оны тарату мен танымал етуде маңызды рөл атқарады. Бұл платформалар қазақ тіліндегі курстарға, сабақтарға, тесттерге және басқа да білім беру ресурстарына қол жеткізуге мүмкіндік береді, бұл ана тілді де, екінші тілді де үйренуді жеңілдетеді.

Әлеуметтік желілер де қазақ тілін қолдаудың тиімді құралы. Қазақтілді топтар мен қауымдастықтардың құрылуы адамдардың ана тілінде сөйлесуіне, қазақ тілінде жаңалықтармен, пікірлерімен, идеяларымен бөлісуге мүмкіндік

береді, бұл оның танымал болуына және цифрлық кеңістікте кеңінен қолданылуына ықпал етеді.

Заманауи технологияларды пайдалану – қазіргі цифрлық әлемде қазақ тілін қолдау мен дамытудың негізгі факторы. Мобильді қосымшаларды, онлайн платформаларды, әлеуметтік желілерді және машиналық аударма құралдарын тиімді пайдалану тілдің сақталуына, таралуына және Қазақстан халқы арасында және одан тыс жерлерде қолданылуына ықпал етеді.

Оқылымнан кейінгі тапсырма Мәтіндегі негізгі ақпараттарды қазіргі өмірмен байланыстыра отырып, өз мәтініңді құрап жазу.

Қолдануға ұсынылатын сөздер: Менің ойымша... , Қазіргі қоғамда..., Цифрландыру дәуірі..., Заманауи технологиялар..., Қорытындылай келе..

Бағалау критерийі:

1. Белгілі бір жанрда мәтін құрастыра алады;
2. Құрылымы сақталған;
3. Сауатты жазады

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Ермекова Т.Н. ж.б. Қазақ тілі: жалпы білім беретін мектептің 10-сыныбының қоғам-дық-гуманитарлық бағытына арналған оқулық. / Ермекова Т.Н., Рысқұлбек Д.Ж., Мұнасаева Р.Н. Нұр-Сұлтан: Арман-ПВ, 2019. – 240 б.
2. Қапалбек Б., Ерхожина Ш., Жолшаева М. Қазақ тілі. 11 сынып. – Алматы: Мектеп, 2019. – 217 б.
3. Дәулетбекова Ж., Рай К., Юсуп П., Сарыбаева А. Қазақ тілі. 11 сынып. – Алматы: Атамұра, 2020. – 116 б.
4. Косымова Г., Рахманова Р., Берценова К., Сатбекова А. Қазақ тілі және әдебиеті. 9 сынып. – Алматы: Мектеп, 2019. – 209 б.
5. Балтабаева Ж., Арын Е., Әбдіраман Г. Қазақ тілі. 10 сынып. Алматы: Атамұра, 2019. – 152 б.